

ਸਤ ਪਾਲ ਜੋ

ਹਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਸ ਲਿ. ਅਤੇ ਐਟੋਰ ,

• ਜਵਾਬਦੇਹ

1997 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 363

13 ਮਈ, 1998

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 - 0.14, ਆਰ.ਐਲ. 2(2)—ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ—ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦਾ ਉਹ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਗੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ। ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ।

(ਪਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 10)

ਪੀ ਕੇ ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ.

ਸਤ ਪਾਲ, ਜੋ

(1) ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਐਸ.ਡੀ.) ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 14 ਨਿਯਮ 2 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ

ਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 29

(ਸਤਪਾਲ, ਜੋ.)

ਅਤੇ 151 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। 18% ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 9,63,528-94 ਪੀ. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(3) ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 14 ਨਿਯਮ 2(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 10 ਦਸੰਬਰ, 1996 ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੱਖੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੇਕ ਸਿੰਘ (1)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸਰਸਵਤੀ ਸਪਿਨਿੰਗ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਘੋਰ ਲਾਇ ਬਲ ਚੰਦ (2)*।

(5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 115 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਪਣੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ (3)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਭਾਗ ਸਿੰਘ (ਸਪਰਾ)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ

(1) 1994 (3) ਹਾਲੀਆ ਮਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ 271

(2) 1995 PLJ 572

(3) 1980 PLJ 572

ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(7) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡਰ 14 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਆਰਡਰ 14 ਨਿਯਮ 2(1) xxx xxx xxx

(2) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁੱਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨੂੰ :-

(a) ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜਾਂ

(b) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦਾ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮ (1) ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਮੁਢਲੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏਗੀ।

(9) ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦਾ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੋਕ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੁੱਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਵਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 31 (ਸਤ ਪਾਲ, ਜੇ.)

(10) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਲਾਕਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਹੀ ਗਈ ਰਾਇ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਧਾਰਾ 115 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤਸੁਬੀਸ਼ੀ ਫਰਾਂਸ ਬਨਾਮ ਨੇਵੇਲੀ ਲਾਈਟਾਈਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (4) ਅਤੇ ਉਗਰਸੈਨ ਬਨਾਮ ਮਾਸੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ 1996 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਆਰ 3719 (5) ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।) ਅਤੇ ਮੋਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਆਰ 2372 ਆਫ 1997(6)। ਇੱਥੇ ਤਾਇਬਭਾਈ ਐਮ. ਬਾਗਸਰਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦ ਰਬੜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਡ (7)। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗੀ।

(11) ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

- (4) ਏਆਈਆਰ 1985 ਮਦਰਾਸ 300
- (5) 1996 ਦੇ CR 3719 ਨੇ 22-4-97 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
- (6) CR 2372 OF 97 ਨੇ 30.3.98 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
- (7) 1997 (2) ਆਰਸੀਆਰ ਸਿਵਲ 473

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ

ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-
ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਮਹਿਕ